

Notă informativă
la proiectul Ordinului comun cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind
mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie

Denumirea autorului și, după caz a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul Ordinului comun a fost elaborat de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției (Inspectoratul Național de Probațiune), Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, în parteneriat cu Centrul de Drept al Femeilor și cu suportul UN Women Moldova.

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ departamental și finalitățile urmărite

Violența în familie reprezintă una din cele mai grave forme ale violenței împotriva femeilor și încălcări ale drepturilor omului.

Potrivit studiului Bunăstarea și siguranța femeilor¹, aproape trei sferturi din femeile din Moldova (73%), care au avut vreodată un partener intim, au fost supuse unei forme de violență. Cea mai răspândită formă de violență din partea unui partener intim este violența psihologică - 71% din femei (cu mult peste media UE de 43%). O treime (33%) au afirmat că au fost expuse violenței fizice din partea unui partener intim pe parcursul vieții, acest indicator fiind mai mare decât media UE de 20% (cea mai mare prevalență este de 31% în Letonia, iar cea mai mică este de 12% în Spania). În ceea ce privește violența sexuală, 9% dintre femeile din Moldova care au avut vreodată un partener au relatat că au fost expuse unei astfel de experiențe, comparativ cu media UE de 7% (variind de la 3% în Croația până la 11% în Danemarca).

Urmare a semnării la data de 6 februarie 2017 a Convenției Consiliului Europei cu privire la prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie (Convenția de la Istanbul), Republica Moldova și-a asumat anumite angajamente în ceea ce privește armonizarea legislației naționale la Tratatul menționat. În acest sens, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în comun cu experți naționali și cu suportul UNFPA și UN Women a elaborat primul document de politică – Strategia națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023 și a planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 281 din 03.04.2018).

¹ Bunăstarea și siguranța femeilor, OSCE, 2019

De asemenea, pe parcursul anilor precedenți, remarcăm optimizarea cadrului operațional de lucru al specialiștilor din 3 domenii: poliție, medicină și asistență socială. În acest sens, au fost revizuite și aprobate:

- 1) Instrucțiunea metodică privind intervenția Poliției în soluționarea cazurilor de violență în familie (Ordinul IGP nr. 360 din 08.08.2018);
- 2) Instrucțiunea privind intervenția structurilor teritoriale de asistență socială în cazurile de violență în familie (Ordinului MSMPS nr. 903 din 29 iulie 2019);
- 3) Instrucțiunea privind intervenția instituțiilor medico-sanitare în cazurile de violență în familie (Ordinului MSMPS nr. 1167 din 15 octombrie 2019).

Următorul pas planificat în contextul dezvoltării cadrului operațional destinat profesioniștilor cu competențe în domeniu îl reprezintă *cooperarea intersectorială* în prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie, care este esențială, atât în plan legislativ, precum și operațional.

Totodată, specificăm faptul că, abordarea multidisciplinară și coerentă pentru intervenția în cazurile de violență în familie este absolut necesară pentru protecția victimelor violenței și tragerea la răspundere a agresorilor familiari. Astfel, domeniile coordonate, în speță – ordine publică, justiție (probațiune și asistență juridică garantată de stat), medicină și asistență socială, vor avea un impact mai mare în procesul de intervenție în cazurile de violență, dar și o eficiență mai mare comparativ cu situațiile când autoritățile/instituțiile pe domeniu activează în mod izolat.

Remarcăm faptul că, urmare a adoptării unor acte legislative pe domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, care au drept scop armonizarea cadrului normativ la prevederile Convenției de la Istanbul (în speță - Legea nr. 113/2020 pentru modificarea unor acte normative și Legea nr. 82/2020 pentru modificarea unor acte normative) au fost optimizate aspectele ce țin de protecția victimelor violenței în familie și de responsabilizare a agresorilor familiari, printre care se enumeră:

- acordarea asistenței juridice de urgență victimelor violenței în familie și infracțiunilor privind viața sexuală la etapa depunerii plângerii și în legătură cu solicitarea măsurilor de protecție;
- reincluderea în Legea-cadru pe domeniu a Administrației Naționale a Penitenciarelor, avînd un rol semnificativ inclusiv în informarea victimelor despre eliberarea persoanei reținute sau condamnate pentru actele de violență în familie;
- obligativitatea agresorilor să participe la programele de reducere a comportamentului violent, în toate cazurile de condamnare pentru violență în

familie;

- monitorizarea electronică a agresorilor, urmare a emiterii de către instanța de judecată a ordonanței de protecție.

Adițional, menționăm că, proiectul Instrucțiunii prenotate reprezintă un prim mecanism intersectorial pe domeniul protecției și asistenței victimelor violenței în familie – adulte (s-a optat aprobarea acestuia prin Ordin comun), iar urmare a ratificării Convenției de la Istanbul, mecanismul de cooperare intersectorială va fi reactualizat în spiritul Tratatului sus-menționat (inclusiv se va revizui categoria actului normativ prin intermediul căruia urmează a fi aprobat pe viitor, spre ex. Hotărâre de Guvern).

Principalele prevederi ale proiectului actului normativ departamental

Proiectul Ordinului comun nominalizat include:

1) Capitolul I - *Dispoziții generale.*

În cadrul capitolului sus-menționat sunt descrise principalele aspecte generale (scop, obiective specifice, principii etc.) ale *Mecanismului de cooperare intersectorială privind intervenția în cazurile de violență în familie*, care stabilește procesul de interacțiune între profesioniștii din cadrul instituțiilor de ordine publică, instanțelor de judecată, oficiilor de asistență juridică garantată de stat, structurilor teritoriale de asistență socială, instituțiilor medico-sanitare, organelor de probațiune și ale organizațiilor neguvernamentale.

2) Capitolul II stabilește *organizarea instituțională a mecanismului de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie*. Astfel, sunt evidențiate autoritățile/ instituțiile publice responsabile pentru protecția și asistența victimelor violenței în familie, în contextul implementării Mecanismului prenotat.

Remarcăm faptul că, la nivel central, structura responsabilă de coordonarea și monitorizarea implementării prezentului mecanism și colectarea centralizată a informației privind cooperarea intersectorială este Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, iar la nivel local, autoritatea abilitată cu funcții de coordonare este administrația publică locală de nivelul întâi și doi în conformitate cu prevederile art. 7 și 8 din Legea 45/2007 (reprezentată de structurile teritoriale de asistență socială).

3) Capitolul III - *Cadrul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.*

Capitolul sus-menționat descrie activitățile comune întreprinse pe domeniu în vederea identificării și documentării cazurilor de violență în familie, evaluării riscurilor de comitere/repetare a actelor de violență în familie, raportării cazurilor de violență în familie și referirii victimelor către servicii specializate.

4) Capitolul IV determină aspectele ce țin de **colectarea și raportarea datelor** în contextul mecanismului intersectorial.

Astfel, informația furnizată din partea autorităților/instituțiilor publice cu competențe în domeniu va servi scopului de a:

- genera informația necesară pentru monitorizarea și evaluarea progresului;
- plasa informația (studii; activități realizate; date relevante) pe domeniu în platforma paginii web: antiviolența.gov.md;
- oferi informații sectoriale în vederea elaborării raportului anual pe domeniu (elaborat de MSMPS în calitate sa de organ central de specialitate al statului, abilitat cu funcții de elaborare și de promovare a politicilor de prevenire și de combatere a violenței în familie).

Fundamentarea economico-financiară

La etapa actuală, proiectul Ordinului comun nu necesită resurse financiare adiționale, implementarea mecanismului urmînd a fi realizat în limita alocațiilor bugetare aprobate.

Totodată, în caz de necesitate, autoritățile /instituțiile publice centrale și locale vor planifica în procesul de elaborare bugetară propuneri cu privire la mijloacele financiare necesare pentru desfășurarea activităților pe domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul Ordinului Comun a fost plasat pentru consultare publică pe site-ul http://msmps.gov.md/transparența_decizionala/proiecte_supuse_consultărilor_publice.

Constatările expertizei juridice

Proiectul de hotărîre urmează a fi expertizat de către Ministerul Justiției.

Ministru

Viorica DUMBRĂVEANU